10 ՓԱՐԱ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՏԻԳՐԱՆ ՃԻՎԷԼԷԿԵԱՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
20, ՊԱՊԸ ԱԼԻ ՃԱՏՏԷՍԻ, 20
Կ. ՊՈԼԻՍ

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

10 ՓԱՐԱ

سورهانتاق غزته‌سی صاحب امتیازی د. جوهلك
بابعالی جاده‌سی نومرو ۲۰

DIRECTION DU JOURNAL ARMÉNIEN
SOURHANTAG
20, Avenue de la S. Porte
CONSTANTINOPLE

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՌԱՒՕՏՆԵՐԸ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ	ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ 12 ամիսը ԿԱՆԽԻԿ ղշ. 75 6 » » » 40	ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԾԱԽՔԸ ՄԵՐ ՎՐԱՅ 12 ամիսը կանխիկ ղրշ. 100 6 » « » 50	ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՀԱՄԱՐ ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԾԱԽՔԸ ՄԵՐ ՎՐԱՅ 12 ամիսը ԿԱՆԽԻԿ Ֆրգ. 22 6 » » » 11	ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿԸ ՍԿՍԻՆ ԱՄԷՆ ԱՄՍՈՅ 10ԻՆ 20ԻՆ ԵՒ 30ԻՆ	ԾԱՆՈՒՑՈՒՄԻ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ Մէկ անգամի համար տողը 5 ղշ. Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ

ՕՐԱՑՈՅՑ ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ

1904

ՀԻՆ ՏՈՄԱՐ — ՄԱՐՏ 23 ԱՒԱԳ ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
Պահք։ Յիշատակ տասն կուսանաց։
ՆՈՐ ՏՈՄԱՐ — ԱՊՐԻԼ 5
Լա. Վիչէնցիոսի Ֆէրէրեան։
ՏԱՃԿԱԿԱՆ. — 1322 ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ 18
ԿԷՍ ՕՐ. — Թրք. 5.40 Եւր. 5.25

ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆԸ ՄԵՐ ՄԷՋ

Ժամանակակից յառաջդիմութեան տարրերուն մէջ Միւզիքը թերեւս միակն է, որուն վրայ շատ քիչ բան գըրուած եւ խօսուած է մեր մէջ։ Եւ սակայն, երաժշտութիւնը այն լեզուն է որ գերծ ոճով մը կը պատկերացնէ ներքին յուզումներու զօրեղ արտայայտութիւնը։ Զգացումներու իտէալն է ան, բուն թափով մը գառացող կամ ճըվլուն ներդաշնակութեան խօսող գործիքին վրայ։ Ան կը բովանդակէ իր մէջ մեծ զօրութիւն մը, հաղորդիչ ջերմութիւն մը՝ գերազանցօրէն յուզող։ Մեզ սակայն որ այդ աղուոր լեզուն դեռ թոթովանք մըն է մեր մօտ, հազիւ ներդաշնակ նօթերու տարտամ թրթռացում մը։

Ո՞վ կը կարծէ թէ ձայնը, բնութեան այդ գերազանցապէս հրապուրիչ ձիրքը, մեր կլիմաներու մէջ չի փթթիր. թէ մեր մէջ չեն ծնիր և մեռնիր անգիտակ վաղամեռիկ Փալքրիներ, Տօգիոններ և Ալիզաններ։ Ինչ աղուոր ձայներ կը մարին արդեօք մութին մէջ, խիստ աշխատութեան երկարատեւ ոգեւորքներու պահուն։ Ի՞նչ մէկուն ակամայ անդրադարձումը պայքարի կեանքին մէջ ընկճուածներուն, մէկուն գեղարուեստական այդ աղուոր գծերին որ մը մշակելու ժպտուն հեռապատկերը. սխալ հասկցուած համեստութիւն և տառապանք տաղտուկ, մինչեւ որ աղուոր օր մը սթափումը ունենանք մեր մտային թըմբրութեան։

— Կը դառնամ նիւթին,

Ես կը կարծեմ թէ մեր բարեկեցիկ դասն ալ, որուն պարտքն է մեր ընկերութեան élite ըլլալ, մեծ բան մը ըրած չունի գեղարուեստներու մշակման ի նպաստ։ Շատ քիչ բացառութեամբ ամէն երիտասարդուհի pianoter կ'ընէ, ու այսչափ։ Ո՞վ է որ պիտի ուզէ երգել կամ նուագել Հիւկնօները, Լ'Աֆրիքէնը կամ «Սօնժ տ'իւն Նիւի տ'Էթէ»ն ուժգին արտայայտութեամբ, մըտացիօրէն եւ ճիշդ։ Մեր ճաշակները կը գոհանան «Ah! vous dirai-je maman»ի, եւ կամ «Au clair de lune»ի պէս երգերով։

Երաժշտական կրթութեան այս աննախանձելի դրութեան մէջ, անողոքելի քննադատներ ենք սակայն։

Երբ կարգը գայ գնահատելու պատուաբեր տաղանդներ, Վիրթուօզի յաւակնութիւններ թուղթ կ'ելլեն յանկարծ սիրուն ծիծաղներ ուրուագրելու համար արհամարհոտ նայուածքներու խաղը։

Մեծ կարօտներ, երաժշտական արուեստի կանոնները հասկնալու համար երկու բան կայ սակայն։ Կա՛մ լըրջօրէն հասկնալու, ուսումնասիրելու է միւզիքը՝ իբրեւ մեծ արուեստ մը, և կամ զարգացնելու է երաժշտական ճաշակը, l'Art musicalի, Ménestrelի եւ ուրիշ գեղարուեստական հանդէսներու ընթերցմամբ, քանի որ ընդունած ենք զայն մեր դաստիարակութեան իբրեւ մէկ ճիւղը։ Զմոռնանք արդար գնահատում մը անոնց, որոնք, արդէն շատոնց թողած են շատեր իրենց եռանդն։

Նախորդ շաբթուան տեղի ունեցած տարեկան բարեգործական նուագահանդէսին առթիւ ալ, քննադատութեան դժգոհ մրմունջը չուշացաւ արձագանգել մեր աշխարհիկ սալոններէն մինչեւ հասարակութեան համեստ երեկոյթներուն մէջ։

Նոր արուեստագէտներու այդ սկզբնաւորութիւնը անիրաւ կ'ըլլայ սրակել սկսնակի քիչ մը շատ վիրաւորիչ բացատրութեամբ. բնականօրէն շատ հաղուադէպ, ու թերեւս առաջին անգամ ըլլալով դժուարահաճ հասարակութեան մը նայուածքին դիմագրաւելու յուզումը կրնայ իր ազդեցութիւնը ունեցած ըլլալ, ինչ որ սակայն չի կրնար ստուեր ածել այդ վիրտուօզներու նշանաւոր ընդունակութեանը, որով արուեստին նրբութիւններուն, դժուարակներու կողմերուն տիրանալու տաղանդը ունեցած են։ Մեր մէջ արուեստագէտի կեանքին յարակից ճիշդ եւ անճիշդ գնահատումները շատ հիմնուած չեն։ Արուեստին լեզուն իր մեծ գիրքը չի կրնար բացած ըլլալ թէեւ միւզիքի վարժ ականջներու։ Երբ մէկը չէ վերծանած նիւթը, ինչպէս կ'ուզէք որ ներշնչուի երաժշտութեան գոռ քմայքներէն, եւ կամ մարելու մօտ դանդաղ երկարատեւ ոգեւարէն, զոր սանդղաշարին վրայ կը դողացնեն արուեստագէտին ճարտար մատները հիանալիօրէն։

Եւ յետոյ, ամէնէն նշանաւոր կտորները՝ երաժշտական աշխարհի մէջ խանդավառօրէն ծափահարուած՝ քիչ անգամ ճաշակուած են նոյն իսկ եւրոպական գեղարուեստասէր շրջանին մէջ։ Օր. համար, Վակնէրի Լօհանկրինը՝ որուն նախերգանքը դաշնակարգ էջ մըն է և վերջաւորութիւնը նմանապէս շատ գեղեցիկ էջ մը, իր մնացեալ մասերով զուտ Վակնէրեան միօրինակ սաղմոսերգութիւն մըն է, ձանձրալի միօրինակութիւն որ մեծ բան մը չըսեր եւ որուն ունկնդրող հասարակութիւնը յարգանօք կը լռէ միայն։

Սկսեալ «Ցուգա Մակարէ»էն՝ Հայնտէլի հանճարին այդ արտակարգ բանաստեղծումէն, մինչեւ «Տավիտ Բէնիթան» կամ «Տիլիւվիօ Իւնիվէռսալ»ը* Տոնիծէթթիի, ու Վէռտիի «Մարիամ Մագդաղենացի»ն, Նապիւքօի «Զաքարի»ն անհամ կտորներ են անոնց համար որ կը սիրեն զուարթ օբէռէներ կամ պարերգներ։

Ծաղիկներու այս թօշ ու բօյին, երաժշտական այս աննախանձելի դրութեան մէջ ինչպէս կարելի է առանց ծրագրի մեծ բան մը հասկնալ Մասընէի, Լիցի եւն. բաղքիսիօններէն։ Առանց բացատրող յայտագրի, սխալ գաղափարներու եւ բացատրութեանց մէջ կը մոլորի մարդ։ Այս մասին բաւական զարմանալի օրինակ մը կը բերեմ երաժշտական թերթէ մը, որ լիովին կը բացատրէ բոլոր դժուարութիւնը, որու կը բախի ունկնդիր մը առանց յայտագրի նուագահանդէսի մը մէջ։

Նուագախումբը կը հնչէր Մէնտելսօնի՝ «Ֆինկալի քարայր»ին Ուվէռթիւրը, եւ Պէթովէնի՝ «Սէվիթիւտ»ը։ Այդ երկու կտորները յայտագրին առաջին մասը կը կազմէին։ Երկրորդ մասը սկսելէն առաջ որ միմիայն Լիցի մէկ «Սէնֆօնի»ն էր, ներկաներուն բաժնուեցաւ բացատրող յայտագիրը այդ գործին։ Օտարական մը որ ներկայ էր, ըսաւ.— «Քանի որ Լիցն է իր Սէմֆօնիով բան մը արտայայտողը, չեմ ուզեր կարդալ յայտագիրը։ Կ'ունկնդրեմ, յետոյ տպաւորութիւններս գրելով կը բաղդատեմ»։

Ահա արդիւնքը. —

ԼԻՑԻ ՅԱՅՏԱԳԻՐԸ

Ատաճիօ

Նաւալիր մէկ ծովափը, ժամը կէսօրը երկուքն անցած, արեւը շէշտ կ'իյնայ աւազին վրայ բոցակէզ։ Նաւազները իրենց մակոյկներուն խորը ընկողմանած կը մրափեն. օդը լի է միջատներու բզզիւնով, սարդը կը հիւսէ իր ոստայնը գաղտնի, ամէն ինչ հանգստութեան կը հրաւիրէ։

Ալէկրէթթօ

Գինետուներու պար։ Նաւազները կ'արթննան թմրութէն ձայնէն. Եւր «լազարօն» մը գտնենք հաճոյքի կը հրաւիրէ։ «Թառանթէլ» և պար գինետուներու։

Ալէկրօ բուէրօ

Նաւազները կը պատրաստուին մեկնիլ բաց ծովը. նաւակները ծովը մըղուած են, և կը լսուի կանոնաւոր ձայն մը որ տակաւ կը հեռանայ մարելով։

Լարկէթթօ

Թարմ հով մը կ'ելլէ և մակոյկները ծովը կը մեկնին նետերու պէս, առագաստները հովէն ուռեցած. Ձկնորսները կ'երգեն ժողովրդական երգ մը։

Անտանթէ

Ժայռի մը վրայ նստած, ձկնորսին նշանածը իր վիշտերը կը յանձնէ գեփիւռին, կը խնդրէ որ տանի մեղմիւ սիրեցեալին՝ իր սիրոյն հառաչանքը։

Ատաճիօ

Մակոյկներու վերադարձ. երեկոյեան մութը կ'իջնէ, ծովեզրը կը լուսաւորուի մակոյկներու մէջ վառուած խարոյկներու լոյսով. կիները կ'ողջունեն իրենց ամուսինը եւ մատաղ աղջիկները իրենց խօսեցեալը. ընդհանուր ուրախութիւն։

Ատաճիօ

Կը լսուի ոգեւորներուն աղօթքի զանգակը։ Նաւազները իրենց «Հայր մեր»ը կ'ըսեն, յետոյ ամէնքը կը տարածուին և կը ննջեն։

ՕՏԱՐԱԿԱՆԻՆ ԳԱՂԱՓԱՐԸ

Ատաճիօ

Իմաստունը լուրջ մտածումներով զբաղած է՝ նստած իր աշխատանոցը, գլուխը ձեռքերուն մէջ, կը խորհի այս խորհին գաղտնիքներուն վրայ։ Բառը կ'երեւի իր աչքին առնուր տարօրինակութեամբ։ Կը լսուի խուլ հեծիւնը շլփոփումներու մէջ եղող՝ աշխատաւորութեան։ Իմաստունը իր վեհութեան բարձրակ վերացման մէջ է։

Ալէկրէթթօ

Իր քննութենէն սթափած է հրապարակէն անցնող պահակախումբ մը։ Կը լսուի զինուորական երգ մը, զինուորները կը պարեն Նապոլեան թագաւորելը։

Ալէկրօ բուէրօ

Զինուորներու մէջ ծեծկռտուք. ամանք մեկնելու կը պատրաստուին, բայց կռիւը կը վերսկսի նոր աղքատութեամբ. մինչեւ որ ամէն ինչ կ'իյնայ խոր հանդարտութեան մէջ։

Լարկէթթօ

Արշալոյս, ծաղկանց զարթօնքը։ Հեռուէն կը լսուին բնութեան ձայները։ Ծամա ... կը շարունակէ իր ... երգը ...

Անտանթէ

Իմաստունը կ'ողբայ իր կորսուած երազները, կը յիշէ իր սիրեցեալ մայրը կը ցաւի իր մանկական պարզութիւնը։ Այս կասը վերջացած է հիանալի օրերով մը։

Ատաճիօ

. . . .

Բան մը չհասկցայ։

Ատաճիօ

Մռայլ զանգակատունը կը հնչէ հանդիսաւորներուն աղօթքը, իմաստունին մահուան ազդ քայլերգը։ Սուգի երգեր՝ որ կը մարին հեռաւորութեան մէջ։ Բոլոր ձայները կը լռեն տակաւ։

* *

Այս երկուքին բաղդատութիւնը բացայայտօրէն կ'ապացուցանէ թէ ո՛րքան սխալին կարծողները թէ կրնան առանց հասկնալ երաժշտական կտոր մը, հետեւելով մի միայն իրենց ներշնչման։

ՀՌԻՓՍԻՄԷ

ԹԱՂԱՅԻՆ ԱՐՁԱԳԱՆԳՆԵՐ

Պոլսոյ ընդարձակ թաղերէն մին այս միջոցին ունի իր եկեղեցական թէ դըպրոցական կնճռոտ խնդիրները։

Պատմեմ ձեզի իրողութիւնը։

Անցեալ կիրակի չոգենաւէն ելլելով մերձաւոր ազգականի մը տունը կ'երթամ, ուր մէկ քանի թաղեցի ծանօթ անձնաւորութիւններ կը գտնեմ, առք վիճաբանութեան մը բռնուած։

— Այս ի՛նչ է, պէ՛ աղբար, կ'ըսէ մէկը. եկեղեցին և վարժարանը իրենց ճակտին են գրեր որ չեն հրաժարիր. մինչեւ ե՞րբ լուռ ականատես պիտի ըլլանք այս անկանոնութիւններուն, մեր բողոքը լսող մը չպիտի՞ ըլլայ բնաւ։

Ուրիշ մը.— Աղբա՛ր, ես այս տարիքս եկած էի, ասանկ բան տեսած չունէի։ Առաղձագործ մեծաչուք թաղական -ալը մը, ինքնահաւան, անօրէն մը և երկու տէրտէրներ մէկ եղած՝ եկեղեցին ուզածնուն պէս կը կառավարեն։ Այդ թաղականը ժամու, դըպրոցի խնդիրներէ ի՞նչ կը հասկնայ, թո՛ղ երթայ իր գործը նայի. ինչ ըսեր քէֆը մէջը խօթեր է, դուրս ելլել չուզեր։

— Հապա սա մեր մեծահռչակ անօրէնին ըրա՞ծը, կ'ուզէք անդրէն երբորդ մը, չիտակը խորամանկութեանը ըսելիք չկայ բնաւ. Թաղականներուն քիթին կը խնդայ ու անոնք տակաւին չեն հասկնար, կակուղ կակուղ ամսականները կ'առնէ քէֆը կը նայի։

— Պէ՛ աղբար, սա ալ բա՛ն է որ։ Անցեալներս Պատրիարք Սրբազանին այցելութեան առթիւ դուրսէն հինգ վեց աղջիկ գտեր և Ն. Սրբազնութեան ներկայացուցեր է, իբր վարժարանին արդի աշակերտներ։ Դո՛ւք ըսէք, ասկէ աւելի ճերմակ կլլեցնել չէ, հապա ի՛նչ է... կրթական ո՞ր դարաշրջանին մէջ կ'ապրինք արդեօք (*)։

Ինծի կը մնար մէկ կողմ քաշուած լուռ ու մունջ սպասել, և տեսնել թէ ո՞ւր պիտի յանգի վիճաբանութեան ծայրը։

Խօսակցութիւնը կը շարունակուի.

— Ձեզի նոր լո՞ւր բարեկամներ. Պատրիարքարանի քննիչ էֆէնտին անցեալ շաբթու լուր օր մը եկեր և, առանց գոնէ թաղեցի մէկ երկու կարեւոր անձերու հետ տեսակցելու, միայն առեւտրականի աղայէն և պատուելի տէրտէրին հետ տեսնուեր ու ձգեր գացեր է։ Ասա՞նկ է օրէնքը. ամբաստանո՞ղը առաջ մարկ կ'ընեն թէ ամբաստանեալը։ Կ'երեւի թէ այդ էֆէնտին ալ իրենց կողմը առեր են, որ աղէկ մը մեր աչքին առջեւ վարագոյր քաշեն, և ծածկեն եղած ղեղծումները։ Բայց ո՛րչափ կ'ուզեն թող աշխատին, մենք անանկ խաբուող մարդիկներ չենք։

— Զօ՛ք չէ։ Ես այս տարի Զատիկին ո՛չ վարժարանին սատակ կուտամ և ո՛չ ալ եկեղեցիին, ի՛նչ, անոնք որ միւսներուն կ՞րգը երթան։ Գերեզմանատան որմափակութենէն մնացած պարտքը պիտի գոցենք ըսելով, հա՛ ըսին ծախեցին, չէ՛ ըսին ծախեցին, ո՞ւր մնացին այդ կփարանները, ո՞ւր են մէկ երկու կտոր թանկագին գորգերը, որոնք այնքան զբաղեցուցին Տնտես. խորհուրդը, ո՞ւր են եկեղեցիին պղնձեղէն անօթները, և կալուածներուն մէկ տարուան վարձքերը, զորս իբր թէ այս պարտքերը վճարելու համար գանձեցին կանխիկ. տեղեկութիւն ունեցող մէկը կա՞յ։

Ու դեռ շատ ու շատ խօսքեր, որոնց ամբողջութենէն սա եզրակացութեան կուգայ մարդ թէ՝ մեր ներկայ Թաղական Խորհուրդը կորանցուցած է իր վարկը, և թէ մատակարարական գործերը խիստ անկանոն վիճակ մը ունին եկեղեցիէն ներս։

Ինծի ըսուեցաւ նաեւ թէ Ս. Պատրիարքը անցեալներս ժամերգութենէն ետքը քարոզէն սենեակը ելած միջոցին խիստ ցուրտ և անպատսպար գտած է զայն, թէ ժամանակէ մը ի վեր եկեղեցւոյ փոքր պաշտօնեաները կոչտ վարմունքի մը առարկայ կ'ըլլան Թաղ. Խորհրդոյ կողմէ, թէ քահանաները իրենց պաշտօնը լաւ չեն կատարեր, նոյն իսկ իրենց ժամերարութեան գիշերները եկեղեցին չեն անցըներ, և եթէ մահամերձի մը Ս. Հաղորդութիւն տալ պէտք ըլլայ, մինչեւ այդ սրբակրօն (?) հայերուն բնակարանները վազել հարկ է. եւն. եւն., Ստա՞յգ են արդեօք ասոնք, և եթէ այո՛, ինչո՞ւ ուրեմն անմիջական կարգադրութիւն մը չեն ըներ։

Վերջացնելէ առաջ՝ զարմանք չարժող պարագայ մըն ալ, որ հետեւեալն է. Այսինքն թէ ինչպէս մերձակայ թաղի մը վարժարանին 120 աշակերտները 900 ղրշ.ով կը կառավարուին, մինչդեռ մեր թաղին 140 սաները՝ 2500 ղրշ.ով։ Այս անհաւատալի տարբերութիւնը ինչէն է։ Նոյնպէս կ'ըսուի նաև թէ՝ հարսանեկան, մեռելի, կնունքի, զանձանակի, պնակի եւն. հասոյթներու դուրս, եկեղեցւոյ կալուածներուն ամսական զուտ վարձքն է 45 Օսմ. ոսկի։ Արդ, այս գումարէն զեղչելով վերոյիշեալ 2500 ղրշ.ը, մնացած 2360 ղրշ.ը միւս հասոյթներուն հետ ո՞ւր կ'երթայ, ինչ նպատակի կը յատկացուի։ Փափաքելի էր տարեկան ընդհանուր հաշուեկշիռը մօտ օրէն կախուած տեսնել եկեղեցւոյ բակը։

ՃՇՄԱՐՏԱԽՕՍ

(*) Եթէ ճիշդ է ասիկայ, թաղեցիները պարտաւոր էին նոյն պահուն իրողութիւնը մերկապարանոց երեւան հանել Ս. Պատրիարքին ներկայութեանը։ Շատ ուշ մնացեր են հիմայ հրապարակելով։ (Ս. ԽՄԲ.)

«ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (27

ԱՐԱՄ ԱՆՏՕՆԵԱՆ

Դրամի Քօղին Տակ

ՎԷՊ

ՏՆՂԱԿԱՆ—ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

Բ.

— Սօֆի՛, պոռաց սեղանաւորը։

— Կեցի՛ր տակաւին, և մի՛ ընդմիջեր որ լմնցունեմ, ըսաւ Սօֆի։

Ու շարունակեց՝ միեւնոյն գեղեցիկ կիրքէն հրդեհուած.

— Այդ մարդը տունը տէրն էր... գեղեցիկ կին մը ունէր... զաւակ մը ունէր... և պէտք էր որ հօր մը դերը խաղար իր տունը ինկած այդ անբաղդ անժառանգին համար... բայց ո՛չ թէ միայն հօր մը դերը չխաղաց, այլ երբ անգամ մը վարուեցաւ անոր հետ... իրմէ տէր ու զօրով կը սպառէր, ինք ոճիր գործեց... օր մը, մինչդեռ մինակ էին տան մէջ՝ չվարանեցաւ այդ տասնըչորս տարեկան անփորձ, տակաւին իր կնութեան պայմաններուն իսկ անհաղորդ աղջկան ձեռքէն յափշտակել այն բանը՝ զոր բնութիւնը մէկ անգամ մը միայն կը պարգեւէ ամէն աղջկան, և որ, աշխարհի առջեւ ճակատաբաց ու հանդարտ խղճով ապրելու համար միակ շնորհն էր իր քով... աղջիկը, լացաւ այն օրը լացաւ այնչափ որ իր աչուըները ուռած մնացին ամբողջ ժամեր... թերեւս զգաց թէ աշխարհի վրայ մօրմէ, հօրմէ, ընտանիքէ, զօրովէ ու տէրէ զրկուած ըլլալէ վերջ, ձեռքը մնացած միակ ինչքն ալ կը կորսնցնէր այդպէս, զինքը ի սպառ անժառանգ մը դարձնելով... բայց տղայ էր վերջապէս... քիչ մը սպառնալիք, քիչ մը խոստում, անուշ խօսքեր և յոյսեր մոռցուցին իր ցաւը... ոճիրէն վերջ սառնասրտութիւնն է որ իր դերը խաղացած էր...

Ցակօբիկ աղա նորէն ընդմիջել ուզեց, բայց Սօֆի՝ դարձեալ ժամանակ չթողուց որ բերանը բանայ.

— Սպասէ՛, ըսաւ, վայրկեան մըն ալ, որովհետեւ տակաւին աւելի սոսկալին կայ... այդ ոճիրը անպատիժ չմնաց... օր մը, խեղճ աղջիկը յղութեան նշաններ ցոյց տալ սկսաւ... կարելի չէր ծածկել գաղտնիքը... աղջիկը ի՛նչ ընէր, ուրո՛ւ դիմէր... տան սպասաւորները հասկցած էին ամէն բան՝ եւ շարունակ կը հեգնէին զինքը իրենց ծաղրանքով... կեանք չէր ալ տարկա... տանջանք էր, եւ ամէնէն ալ ահռելի տանջանքներէն մէկը... սանտիրուհին ալ հասկցաւ խնդիրը, ջախեց, նախատեց, թքաւ երեսին, ծեծեց նոյն իսկ, չասցուց, եւ երբ ամուսնին խորհուրդ, հարցուց ձեռք առնուելիք միջոցին վրայ, այս վերջինը չվարանեցաւ արդէն իսկ գործած ոճրին վրայ նոր ոճիր մըն ալ աւելցնելու... այնպէ՛ս հաւատացուց իր կնոջը թէ տանը խոհարարն էր այդ յղութեան պատճառը... ըսաւ թէ պէտք է արտաքսել զանոնք... և առտուան մէկը, երկուքն ալ փողոց նետուեցան աղտոտ քուրջերու պէս՝ չէկնած, առարկուած եւ ընկճուած յանցանքէ մը որ իրենցը չէր...

Կիրքը կը խեղդէր զինքը։ Վայրկեանի մը չափ շունչ առաւ հեւալով՝ ու շարունակեց, մինչդեռ Ցակօբիկ աղա աչուըները չէր զատեր գետնի գորգէն, ընդմիջելու ամէն համարձակութիւն կորսնցուցած։

— Խոհարարը չեմ գիտեր թէ ինչ եղաւ... հարկաւ նոր պաշտօն մը գտաւ... բայց աղջի՛կը, այդ անոք, անպաշտպան աղջի՛կը.., օրերով անօթի մնաց փողոցները, առանց բնակարանի, առանց յոյսի, առանց հագուստի... օրերով թափառեցաւ ցուրտին ու բուքին... ուրիշին մեղքովը ուռած, ուրիշի ոճրին իբր քաւութիւն... մինչեւ որ հիւանդանոցի մը մէջ դուրս տուաւ զինքը չարչարող մեղքի պտուղը.., ու մայր եղաւ ինք՝ որ տակաւին մօր խընամքի կը կարօտէր... անկէ անդին, ամբողջ չորս տարի աշխարհի ամէնէն սարին կեանքերէն մէկը անցընել սկսաւ... մէկ գիրկէն միւսը, մէկ աղտոտութենէ ուրիշ աղտոտութիւն մը, և այդպէս մեղքէ մեղք, ցեխէ ցեխ, վիհէ վիհ ինկաւ ելաւ առանց եղածը ըմբռնելու, իբր թէ երազի մէջ... պատահական հանդիպում մը իր նախկին տանտիրոջ հետ, անոր որ իր կործանման, իր կեանքին քայքայման պատճառ եղած էր, իբրաւ է՝ զինքը ազատեց այդ թշուառութենէն եւ անօթութենէն, բայց վերջապէս գէշ անունը մնաց իր վրայ, անպատուութիւնը չսրբուեցաւ իր ճակտէն... այսօր թէ՝ նախանձողներ ունի, թէ նախատողներ... կան որ կը գովեն զինքը, կան որ կը թքնեն իր երեսին... և ըսէ քիչ մը առաջ թէ մինչդեռ զգացմունքն ու խնկարկութիւնը ոչ մէկ գոհացում կու տան իրեն, անդին՝ ուրիշներու թուքը, արհամարհանքն ու նախատինքը կը տանջեն, կը չարչարեն, կը մեռցնեն զինքը...

Նորէն քիչ մը շունչ առաւ, այս անգամ աւելի հանդարտութեամբ՝ որովհետեւ սիրտը ճնշող ամբողջ կատաղութիւնը դուրս տուած էր արդէն՝ և աւելցուց.

— Այդ կինը, Ցակօբիկ աղա, ե՛ս եմ, և տանտէրը որուն ակնարկեցի՝ դո՛ւն ես... հիմայ որ երկուքնիս ալ վիճակն ալ այսպէս պարզուեցաւ, բաղդատէ զանոնք, եւ ըսէ թէ ո՞րն է աւելի ողբալին... իմս թէ քուկդ։

Սեղանաւորը բերանը չբացաւ։

— Զե՛ս խօսիր, ըսաւ Սօֆի, ըսէ՛, որո՞ւն վիճակն է աւելի ողբալին... իմս թէ քուկդ...

— Սօֆի՛, մնչեց վերջապէս Ցակօբիկ աղա, կ'ընդունիմ որ իմս էր յանցանքը... բայց...

— Բայց ի՛նչ...

— Բայց դուն ալ մի՛ մոռնար որ այդ յանցանքին համար ամէնէն շատ վնասուողը ես եղայ...

— Դո՞ւն...

— Այո՛, ես... ո՛չ թէ միայն գրեթէ բովանդակ հարստութիւնս վատնեցի քու անվերջանալի պահանջումներդ գոհացնելու համար, այլ երբ դուն հօս հանգիստ կ'ապրէիր, կը խնդայիր, կը զուարճանայիր, ես անդին տարին արցունք կու լայի... ես անդին ո՛չ հանգիստ ունէի, ո՛չ զուարճութիւն, ո՛չ վայելք... այսօր սնանկանալու վրայ եմ, կը լսե՞ս... քու վիճակդ երբեք իմինիս չափ ողբալի չէ եղած...

Սօֆի կրկին կրքոտեցաւ։

(Շարունակելի)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ

տեղւոյն Խառն Ժողովը կ'որոշէ որ այդ նպաստը ամենամիակ միայն մինչեւ որ բարերարուհին ինք որոշէ թէ՝ որո՛ւ կը պատկանի։ Նոյնը կը հրամայէ Նախատարերագրական Նպաստից Յանձնաժողովոյ որոշմամբ։ Սակայն Տ. Սահակ եպ.՝ Պատրիարքարանի այս հրամանը դեռ չստացած այդ ժողովին կէսը յանձնած ըլլալով Կեդրոնական Խնամակալութեան՝ Նպաստից Յանձնաժողովին այն որոշումը երբ կը լսէ Ս. Գրիգորի օրբանոցի հոգաբարձութիւնը կը նորոգէ իր բողոքը։

ՀԱՅ ՎԱՐԴԵՏ ՄԸ նամակ մը ուղղելով «Արեւելք»ի զարմանք կը յայտնէ որ Ազգ. օրբանոցի արհեստարանին թիթեղագործութեան ճիւղին համար հրեայ վարպետ մը կանչուեր լեցուն Թաղական, ու կ'առաջարկէ մրցել վերակերոյ հրեայ վարպետին հետ, պայմ., երկաթի, զինկի, թիթեղի եւն., ամէն գործերու մէջ, եւ մրցումը ցոյց պիտի տայ որ, կ'ըսէ, նուազ ժամանակով, նուազ ծախքով աւելի ազնուն և հաշակաւոր գործեր կ'արտադրուին։ Իր արհեստին եւ կարողութեան վրայ այնքան վստահ հայ վարպետի մը այս առաջարկը չատ արդարացի և օրինաւոր է։ Կը փափաքինք որ Խնամակալութեան անդամներու ալ որոշ ուղղամտութիւնը ծանօթ է մեզի։ ուշադրութեանը առարկայ ըլլայ։

ԿԷՏԻԿ ՓԱՇԱՅԻ Դպրաց Դասը, որ նոր կազմակերպութեամբ մը եւ նոր ծանգով կ'աչխատի Դպրաց Դասերու նոր կանոնագրութեան հրատարակութիւնն ի վեր, այս անգամ մասամբ իր արմադրութեան տակ գտնուած դրամով եւ մասամբ Թաղեցիներու օժանդակութեան վրայ վստահելով, 12 հատ գեղեցիկ չապիկներ չինած է մեծ դպրոցին աշակերտներու յատուկ։ Թաղին քարոզիչ Տ. Ներսէս եպիսկ. կիրակի օրը ատեկայ ծանուցանելու եւ Թաղեցիներու նպաստը խնդրելու առթիւ, գնահատութեամբ խօսեցաւ նոյն Դպրաց Դասուն ջանքերուն վրայ՝ երգեցողութեանց կանոնաւորութեան եւ եկեղեցւոյ պայծառութեան մասին։ Տ. Ներսէս եպիսկ. այն Դպրաց Դասու անդամոց անունները եւ անոնց խորհրդոյ կազմութիւնը հաղորդած է Ս. Պատրիարքին, յայտնելով որ դպիրներէ ամանց տառիան չունին։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ Հոգաբարձութիւնը շնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ թէ՝ Պիլէճիկի Առաջնորդ Տ. Մովսէս եպս.ի կողմէ ղրկուած է 1000 ղրշ.ի գումար մը, որ հանգանակուած է ձեռնտու տեղերու բարեսէր ազգայիններէ.— Պիլէճիկէն 400, Կէօլպազարէն 230, Եէնիշէհիրէն 130, Թիւրքմէնէն 240 ղշ.։

ՍԱՄԱԹԻՈՅ Դպրաց Դասը 35 ոսկւոյ արժողութեամբ 16 շապիկներ չինել տուած ըլլալով, Տաղկապարտ արը նոր են դպիրները։ Նոյն օրը փոխանորդ Սրբազանը գովեստով խօսեր է Դպրաց Դասուն գործունէութեան մասին։ Նոյնպէս կը լսենք թէ Թաղ. խորհուրդն ալ 8 նոր չուրջառներ չինել տուեր է։

ԱԴՐԻԱՆՈՒՊՈԼՍԷՆ կիրակի օրուան թուականով մեզ կը գրեն թէ տեղւոյն ազգայիններէ քաւական անձեր, իրենց մէջ գումար մը հաւաքելով, գրով մը դիմեր են տեղւոյն Պատրիարքարանութեան, խնդրելով որ Զատկի առթիւ Տ. Ներսէս եպ. Ասլանեան հրաւիրուի Պոլսէն։ Տեղւոյն վարչութիւնը իր հաւանութիւնը յայտներ եւ խոստացեր է հարկ եղած ձեռնարկը ընել։ Նամակագիրը կ'իմացնէ թէ Ադրիանուպոլսեցիները իբր մէկ մարմին կը պատրաստուին պատշաճ ընդունելութիւն մը ընել Տ. Ներսէս եպ.ի, տեղւոյն ինչպէս յայտնի է, Ն. Սրբազնութիւնը արդէն Մեծ Պահքի սկիզբէն ի վեր Կէօրիճ Փաշայի եկեղեցին կը քարոզէ Թաղեցիներու խնդրանաց համեմատ, և հետեւաբար ներկայ առագ չրջանին մէջ չի կրնար թողուլ իր եկեղեցին։ Ադրիանուպոլսոյ Թաղ. Ժողովը այս մասին գիր մը գրած ըլլալով Պատրիարքարան երէկ հեռագրուեցաւ թէ Ասլանեան Սրբազան Զատկական տօնի առթիւ քարոզչութեան կոչուած Կէօրիճ Փաշայի եկեղեցին եւ թէ իր մեկնումը կարելի չէ։

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՂԱ ԱԺՏԷՀԱՐԵԱՆ որ Սամաթիոյ կայսրանը ծխավաճառ և լրագրավաճառ էր յանկարծամահ եղաւ երէկ առաւօտ։ Սամաթիացիները չատ լաւ կը ճանչնային Արթին աղային, այլասէր եւ օգտակար ըլլալու արդարութիւնները, հետեւաբար ցաւեցան իր մահուանը համար։ Յարութիւն աղա ամէն ամիս կարեւոր գումար մը կը հատկէր Հիւանդանոցի համար իր տարեկան գանձանակէն և ասկէ զատ Պատրիարքի օգնականութեան առեն և Թաղին Աղքատախնամին համար ջանք եւ մղթալութիւն ունեցած է։ Միայն իր գործին եւ առեւտրին մէջ փակուած մէկը չէր հանգուցեալը, այլ առանց եւ աչխատութիւն կը նուիրէր նաեւ բարեգործական ձեռնարկներու համար և այս պատճառաւ կ'արժէր որ յիշատակութիւն մը ընէինք իր մասին այս սիւնակներուն մէջ։

Ս. ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ԽԱՍԳԻՒՂԻ

Գիւղիս Ս. Ներսէսեան վարժարանը 1837էն ի վեր հաստատուած առընթեր Ս. Ստեփաննոս եկեղեցւոյ, եղած է ժամանակին, և դեռ քանի տարիներ առաջ, մայրաքաղաքիս ազգային կրթական բուրաստաններէն մին, ուր ծլած ու ծաղկած են այնքան բազմաթիւ դեռափթիթ հոգիներ, որոնք՝ այսօր, արդարեւ պատիւն ու անթառամ պսակներն եղած են այս հինաւուրց դպրոցին։

Այս չէնքը՝ անցմամբ ժամանակաց, հետզհետէ գժտակոտոր դատապարտուած է հնութեան, և մերթ ընդ մերթ իր հաչտարար աշտարակներուն մէջ թէեւ խորհրդածութեան նիւթ եղած է անոր վերաչինութիւնը, բայց այս Նպատակը չէ կրցած իրագործուիլ ցարդ։ Այսպէս, տարիներէ ի վեր քնքչուելէ ետքը այս չէնքը, երբ այլ եւս գործածութեան յարմարութենէ բոլորովին դադրած, երեք հարիւրի մօտ մատաղ ազաք և աղջկանց հանապազօր փլատակ սենեակներու մէջ լեցուած, և ալ վերջապէս երբ վերաչինութեան յոյսը մարած էր, ահա՛ Խասգիւղի հարազատ զաւակներէն և Ս. Ներսէսեան վարժարանի անթառամ ծաղիկներէն մին՝ Ազն. Թորոս էֆ. Բարաղամեան, իր կրտսեր երկու հարազատներուն, Ազն. Տիգրան և Մերուժան էֆ.ներու կատարեալ համամտութեամբ և սիրով, ի լուր վարժարանին այս տխուր վիճակին, և ազդուած իրենց ծննդավայրին ու դպրոցին սիրովն ու կարօտովը, որուն սեմերէն իրենք ալ՝ դեռ մանուկներ, անցուդարձ ըրած են, ո՛ւր աչակերտած են եւ ուսած, և այժմ ինքնօգնութեամբ, բեղմնաւոր կենօք ու պատուով հասնել յաջողած, հաճած է ինքնաբերաբար ստանձնել իր անձնականէն ի հիմանէ կառուցանել այս վարժարանը, որու յատակագիծն արդէն պատրաստուած ու մասսացուած է Ամեն. Սրբազան Պատրիարք Հօր բարձր նկատառման և հաճութեան։

Այս բարիքը՝ իր անմոռանալի յիշատակովը կը գեղու բոլոր Խասգիւղցւոց սրտերն ուրախութեամբ և երախտագիտութեամբ, և նորաչէն վարժարանն Ս. Ստեփաննոսի հովանւոյն ներքեւ, անշուշտ տասեւ եւս պիտի պանծայ եւ օրհներգէ տաներն ու տանուտէրները տասնոց երեկայ երբ ծննդեան առաջի Ս. Սեղանին Աստուծոյ, անշու՛շտ օրհնութեամբ եւ երախտագ պիտի յիչէն ու աղօթեն իրենց բարերարին Ազն. Թորոս էֆ. Բարաղամեանի եւ անոր հարազատաց թանկագին կենաց եւ արեւչատութեան համար։

Հետեւաբար՝ Թաղ. Խորհուրդս կը փութայ ի դիմաց բոլոր Թաղեցւոց և Սանուց Ս. Ներսէսեան վարժարանի Խասգիւղի, հրապարակաւ իր սրտագին շնորհակալութիւնն ու երախտագիտութիւնը յայտնել տաշ բարերարն Թորոս էֆ. Բարաղամեան եւ իւր ազնուաարիւն երկու հարազատներուն, հայցելով ի Տեառնէ որ չնորհէ անոնց երջանիկ օրեր եւ իր բարիքներն անբաւ, եւ ի մասնաւորի բարերարին անձնական կատարեալ առողջութիւն, որպէսզի իր իսկ ձեռօք լրացնէ իր այս առաքինական և օրինակելի ձեռնարկն։

Թաղ. Խորհուրդս կը ծանուցանէ նաեւ որ, որոշած է յառաջիկայ Աւագ Եշ. օրն կէս օրի Ս. Պատարագի միջոցին յատուկ աղօթքներ կարդալ թէ բարերարին ու եղբարցը արեւչատութեանը, և թէ Բարաղամեան ընտանեաց համօրէն ննջեցելոց հոգւոյ հանգստեան համար։

Ի դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ

Ատենադպիր Ատենապետ
Գ. ՀԱՅԿԵԱՆ ԵՂԻԱ ՇԱՀՊԱԶԵԱՆ

22 Մարտ 1904 Խասգիւղ

ԳԱՒԱՌՆԵՐԷՆ

ՊԻԹԼԻՍԻ

ՆՈՐԸՆՏԻՐ ԿՈՒՍԱԿԱԼԻՆ ԺԱՄԱՆՈՒՄԸ

Բաղէչի մեր թղթակիցը կը գրէ Մարտ 6 թուականով.— Մարտ 4ին, Տիարպէքիրի գծով Բաղէշ հասաւ նորընտիր կուսակալ Ֆէրիտ պէյ։ Տիարպէքիրէն մեկնումը հեռագրով հաղորդուած ըլլալով, տեղւոյս Թուրք պաչտօնէաներէն եւ երեւելիներէն չատերը ընդ առաջ փութացած էին մինչեւ Սղերդ, ուր Ն. Վսեմութիւնը գիչեր մը միայն պիտի մնար։ Սղերդի Վսեմ. միւթէսարրըֆին—որ նախորդ կուսակալին մահուընէն իվեր փոխանորդ կարգուած էր—անօրինութեան համաձայն, Առաջնորդ Հայրը, Տէֆթէրտար պէյը, Միւֆթի եւ Հոգիմ էֆ.ները՝ Միւթէսարրըֆին հետ հինգչաբթի առաւ Ամպ-Բար գացին, որ քաղաքէս իբր 2 ժամ հեռու կը գտնուի։ Հոն յատկապէս հաստատուած վրանի մը ներքեւ, Վսեմ. կուսակալը պաչտօնի ընդունելութիւն մը ըրաւ Ս. Առաջնորդ Հօր, իր առաւին Պոլսական սիկարէթով պատուելով Ն. Գերապատուութիւնը։ Կէս ժամ վերջը քաղաք մեկնելու հրամանը տրուեցաւ։ Քաղաքիս գրեթէ ամբողջ արու դասակարգը քաղաքէն դուրս կը սպասէր Ն. Վսեմութեան ժամանումին։ Ազգ. վարժարաններու աչակերտները և Խնդրակատարի Որբանոցին սաները իրենց ուսուցիչներուն և քահանաներուն ընկերակցութեամբ քաղաքէն դուրս յագնախուռն բազմութեան մէջ ճամբուն երկու կողմերը կարգաւ չարուած էին՝ բարեւի կեցած կայս. զինուորներէն քիչ մը վարօք։ Հետաքրքիրներու խումբը հետզհետէ կ'ըստուարանայի՝ այնպէս որ, ասեղ ձգելու տեղ չկար. թուական ընդարձակութեան մը վրայ։ Ն. Վսեմութիւնը բարեւի կեցած զինուորներու մօտեցած պահուն, ձիէն վար իջաւ ու այսպէս հետիոտն անցաւ հոծ կարգերու մէջէն, աջ ու ձախ ժպտուն բարեւելով ժողովուրդը, ինչպէս նաեւ դպրոցներու աչակերտները, որոնք այդ պահուն կ'երգէին։ Ֆէրիտ պէյ քաղաք մտնելով ուղղակի գնաց պաչտօնատունը, ուր ընդունեցաւ բարձրաստիճան պաչտօնեաներու չնորհաւորական այցելութիւնը։ Շատ արտասովոր ու նչանակալից էր այն պահը, որ Սղերդի կառավարիչը հրաւիրեց Ն. Վսեմութիւնը բազմիլ իր աթոռին վրայ։ Ֆէրիտ պէյ չկարողացաւ զսպել թեթեւակի յուզումը մը—արդիւնք պաչտօնի խորին գիտակցութեան—իր համակրելի դէմքին վրայ։ Մեկնումի պահուն Առաջնորդ Հայրը յանկարծ բարեմաղթական խօսքերէ վերջը ըսաւ. «Ցանուն Բաղէչի ընդհանուր հայ հաւատարիմ ժողովուրդին, Ձեզ կը մաղթեմ երկնային կարողութիւն եւ օգնութիւն»։ Ի պատասխան Ն. Վսեմութիւնն ալ ոտքի ելլելով «Շատ գոհ եմ, ըսաւ. ասկէ աւելի անկեղծ բարեմաղթութիւն չպիտի կրնար ըլլալ»։

Ժամը 9ին կուսակալ պէյը պաչտօնատունէն վերադարձաւ Քաղաքապետարանը, ուր առժամաբար պիտի բնակի։ Քաղաքապետարանի արտաքին դրան առջեւ հասնելու պահուն ոչխար մը զոհուեցաւ, եւ Տօքթ. Ղեւոնդ էֆ. Պրզոյեանի միջոցաւ լուսանկարը առնուեցաւ Ն. Վսեմութեան, որ այդ առթիւ չնորհակալութիւն յայտնեց Պրզոյեան էֆ.ի։

ԹՂԹԱԿԻՑ

*

ՎԱՆԷՆ մեզի կը գրեն.—«Անցեալները իբր 25 տարեկան երիտասարդ մը, Համազասպ որ հազիւ տարիի մը չափ առաջ ամուսնացած էր, անձնասպան եղաւ ինքզինքը կախելով տանը մէջ։

—«Առանէ մը ի վեր պաճարախաը սոսկալի կոտորածներ կ'ընէ մեր գիւղերուն մէջ. բայց ցեղն այն է որ այս հիւանդ անասուններուն միսերը կ'ուտուին տեղացիներէն, քաւական է որ անոնք վերջին չունչէն առաջ դանակի հարուած մը ստանալով իրենց պարանոցներուն վրայ, արիւն թափուած ըլլայ։

—«Քաղաքիս տնտեսութիւնը կայուն վիճակ մը ունի։ Գարունը կանոնաւոր ըլլալ կը խոստանայ։ Ջուրերը ժամանակին հալած եւ երկրագործութիւնն ալ սկսած է։

ՍԿԻՒՏԱՐԻ ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄԸ

Խնամակալութիւնս պարտք կը համարի հրապարակաւ իւր չնորհակալութիւնը յայտնել հետեւեալ նուիրատուաց.

Արմենուհի և Տիգրանուհի Ս. Փէչտիմալճեան մանկիկներն՝ իրենց խնայողական գանձանակէն 10, Օր. Նուարդ Աչճեան իր մօր հոգւոյն համար 20, Ադամ էֆ. Մազլմեան և Տիգրան էֆ. Արզումեան՝ Տէր եւ Տիկին Լեւոն էֆ. Մազլմեանի ամուսնութեան առթիւ 54, Աղեքսանդր եւ Երուանդ էֆ.ք Գույումճեան իրենց հօր Զենոբ էֆ. Գույումճեանի յուղարկաւորութեան առթիւ 108, Գէորգ էֆ. Սաղըրեան մէկ ոչխար, Եղբարք Տ. Ներսէսեան հազար հատ քարդ էն. 87 ղշ. արժէքով, Մկրտիչ էֆ. Գաբամաճեան (ի Լոնտոն) իր մեծ մօր Տիկին Տիրուհի Անդրէասեանի հոգւոյն համար 54 ղշ., Յարութիւն էֆ. Մրմրեան 20 ղրուչ։

Աղքատ հիւանդաց խնամակալութեան

Ատենադպիր Ատենապետ
Վ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ Մ. ՊԷՉԱԶԵԱՆ

19 Մարտ 1904

ԲԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

(o)0(o)

ԵՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ

4 Ապրիլ 1904

Լատինական Զատկին առթիւ, Բարիզի —ինչպէս նաեւ Ղալաթիոյ— սակարանը գոց էր երէկ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

(ԱՅՍ ԱՌԱՒՕՏ)

ԱՍՏԻՃԱՆ.— Միւթէմայիզի աստիճան տրուեցաւ Շապին Գարահիսարի կառավարիչ Սալահէտտին պէյի, եւ Բէնկերէի հաչուակալ Րէֆէթ պէյի։

ՊԱՇՏՕՆ.— Բրէօլ գաւառակի (Գօնիա) գայմագամ անուանուեցաւ Բալընգայի հրաժարեալ Գայմագամ Հիւսէյին Նազմի պէյ։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.— Բ. կարգի Օսմանիյէ պատուանչան տրուեցաւ ընդհ. սպայակոյտի Գ. ճիւղին Գնդ. Ձիյա Օսման պէյի։

Դ. Մէճիտիէ՝ Սթրումճայի մետրոպոլիտ Տ. Ղրիղորիոսի։

Դ. Օսմանիյէ՝ հեռագրաց և թղթատարութեան ժողովի դիւանին արձանագրիչներէն Մեհմէտ Ֆուատ էֆ.ի։

\~\~\~

ՊԱՏՈՒԱՍՏԸ ՊԱՐՏԱՒՈՐԻՉ.— Թուրքերէն Թերթերը իրենց երէկուան թիւով կը հրատարակեն կանոնագիր մը, որով պատուաստումը պարտաւորիչ կը դառնայ Թուրքիոյ մէջ։ Ամէն կարգի վարժարաններու երկսեռ ուսանողները վաճառատանց և գործատանց երկսեռ աչխատաւորները, ամէնքն ալ պարտաւոր են պատուաստուիլ, բացի անոնցմէ որ ծաղիկ հանած են և ծաղիկի նչանները կը տեսնուին։ Պատուաստուողները վկայագիր մը պիտի ունենան ի ձեռին հաստատող թէ պատուաստուած են և պատուաստը բռնած է, եւ այդ վկայագրին թուականը 5 տարին անցած պիտի չըլլայ։ Այս կարգի վկայական չունեցողները չպիտի ընդունուին։ Արտասահմանէ Թուրքիա գալողներէն անոնք որ պատուաստուած չեն, պիտի պատուաստուին անմիջապէս։ Թերացող պաչտօնեաները, ծնողքները, վարժարանի և գործարանի տնօրէնները, խաներու սենեկապետները պատիժի պիտի ենթարկուին։ Պատուաստի գործողութիւնները ձրի պիտի կատարուին կայս. բժչկական վարժարանի դարմանատան և Պոլսոյ եւ գաւառներու կայաններու մէջ։ Նոր կանոնագիրը 28 յօդուածներէ կը բաղկանայ, ինչպէս նաեւ հրահանգէ մը՝ ի մասին կանոնագրին գործադրութեան։

ՓԱՐԱՔԷՕԹԻ ԿԱՄՈՒՐՋԻՆ վերաչինութեան մասին խորհրդակցութիւններ կը կատարուին Ծովային Նախարարութեան կողմէ, Մեծ-Եպարքոսութիւնը կը հրամայէ չուտ ընդ փոյթ վերջացնել այդ խորհրդակցութիւնները,

ԾՈՎԱՅԻՆ Նախարարութիւնը հրամայած է ատ որ անկ է, որպէս զի Հայտար-Փաչայի և Գատըգէօյի գիծերուն համար երապական նաւակներ բաններու ըլլալիք յանձնարարութեանց գործողութիւնները ժամ մը առաջ աւարտին։

ՊԱՇՏՕՆ.— Պիթլիսի երեւելիներէն Մուրատեան էֆ.ի որդին՝ Յովհաննէս էֆ. Մուրատեան Սղերդի Հանր. Պարտուց պաչտօնեայ անուանուած ըլլալով, այս օրերս Կ. Պոլսէն իր պաչտօնատեղին կը մեկնի։ Յովհաննէս էֆ. իր ուսումը աւարտած է Կալաթա Սէրայի Լիսէին մէջ և մէկ քանի լեզուներու հմուտ է։

ԳՈՐԳԵՐԸ.—Կ. Պոլսոյ և գաւառներու մաքսատունները հասած գորգերու՝ թէ՝ քննութեանը եւ թէ ներմուծումին առնէ՝ երկար բարակ գործողութիւններ չկատարուելով՝ ամէն տեսակ դիւրութիւններ պիտի տրուին։ Գործողութիւնները կանոնաւորութեամբ պիտի կատարուին և գորգերուն վրայ մարքա դրուելով պիտի զատուին իրենց տեսակին համեմատ։ Մաքսային վերատեսչութիւնը իր այս որոշումը յայտնած է Մեծ-Եպարքոսութեան։

ՖՐԱՆՍ. ԴԵՍՊԱՆ Գ. Գոնսթան Ֆրանսայէ մայրաքաղաքս պիտի վերադառնայ դէպի ապրիլի կէսուն։

ԱՅԳԵԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՇԵՐԱՄԱԲՈՒԾՈՒԹԻՒՆ.—Երկրագործական նախարարութեան մասնագէտներու ժողովոյ Բ. ճիւղին քննիչ Վահան էֆ. Սուրէնեան՝ որ պաչտօն ունէր քննութիւն կատարելու Այտընի այգիներուն նկատմամբ և զանոնք ֆիլոքսերայի հիւանդութենէն զերծ պահելու համար միջոցներ ուսումնասիրելու, պատկանեալ պաչտօնատան մատուցած է տեղեկագիր մը, որուն վրայ որոչուած է որ տեղւոյն ժողովուրդը Եւրոպայէն ամէն տարի մեծ ծախքով ամերիկեան որթատունկ գնելու տեղ, Սէյտիքէօյի մէջ տնկարան մը հաստատուի, որմէ կարելի պիտի ըլլայ տարեկան 3000է աւելի ամերիկեան որթատունկեր բաշխել ձրիօրէն։

—Դարձեալ Վահան էֆ. Սուրէնեանի մէկ տեղեկագրին վրայ, Երկրագործական նախարարութիւնը որոչած է Այտընի Սէյտիքէօյի տիպար-ագարակին մէջ քանի հազար արտավար տարածութեամբ թթատան մը հաստատել, ժողովրդեան տարեկան 300,000 թութի տունկ բաշխել կարենալու համար ձրիօրէն, նաեւ տեղւոյն այգեգործութեան վարժարանին աւելի եւս զարգացման համար պէտք եղած միջոցները ձեռք առնել։

ԴԵՂԱՐԱՆՆԵՐԸ ոմանց մէջ չատ վար տեսակէ դեղեր պատրաստուելուն համար, ձեռնհաս պաչտօնատունը որոչած է պէտք եղած միջոցները ձեռք առնել անոնց դէմ։

ԱՐՇԻՊԵՂԱԳՈՍԻ կուսակալութեան օգնականութեան պաչտօնը ջնջուած է։ Այս պաչտօնին ջնջումով Դանձուն Ֆացած ամսաթոշակները յատկացուած են Հումսի նորակազմ միւթէսարրըֆութեան։

ՈՃԻՐ, ԱՐԿԱԾ, ԵՒԼՆ.

ԳՈՂ ՄԸ.—Բերա, Գօթան պոլը, ճէզայիր փողոցը աբարթըմանի մը մէջ բնակող Աւստրիացի կին մը առջի առտու Զատկի առթիւ եկեղեցի կ'երթայ և ժամը 8 ու կէսին վերադառնալուն, իր սենեակին առջեւ անծանօթ մէկը կը տեսնէ, որուն մէկ քանի հարցումներ կ'ուղղէ։ Մարդը տեսնելով որ օծիքը ձեռք պիտի տայ, կը սկսի փախչիլ։ Կինը իմաց կուտայ դռնապան Մելքոնի, որ վեր վազելով, կը բռնէ անծանօթ մարդը. Այս վերջինը փախչիլ ջանալուն՝ երկուքը մէկէն կը սահին և սանդուխէն վար կը գլորին։ Այդ պահուն անծանօթը կը յաջողի ազատիլ Մելքոնի ձեռքէն, ձեռքի «սքարբելա»յով զայն գլխէն վիրաւորելէ ետքը։ Մելքոն ետեւէն կը վազէ և «բռնեցէք գողը» կը պոռայ, որ ի վերջոյ կը ձերբակալուի Լիւ փողոցին անկիւնը, ոստիկանի մը կողմէ։ Այդ անծանօթը Սօթիրի անուն համբաւաւոր գող է, որ այդ աբարթըմանէն ալ կարգ մը արժէքաւոր իրեղէններ գողցած էր, որոնք գտնուած են իր քովէն։ Նոյնինքն այս Սօթիրին մէկն էր երկու գողերէն՝ որոնք անցեալները Թօբլապաչը, գինեվաճառ Հասանի վրայ զէնք պարպած էին։

ՈՒՐԻՇ ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ.—Բերա, Ֆէրիգոյէ, Սէֆէրեան Պետրոս էֆ.ի տունը առջի գիչեր գող մտնելով ընդամէնը 25 ոսկի արժողութեամբ գոյք և հագուստ առած տարած են։ Ոստիկանութեան իմաց տրուելով, ոստիկան Շիւքրի էֆ. յաջողեցաւ ձերբակալել գողը՝ դատարկաչրջիկ Համտի՝ երբ սա Թօբլապաչըի կողմը իր գողօնները կը փոխցնէր պարկով։

—Նախընթաց գիչեր, Բերա, Բանակալթի, Զայիր փողոց, Աղաւնի անուն կնոջ մը տունը գող մտնելով կարգ մը կահ-կարասի գողցած են։

ՈՃԻՐ.—Նչանաւոր աւազակ գող Բանօ՝ առջի օր ժամը 9ին Ղալաթիա, Գաֆէաճի փողոցը, իր հօմանուհիին տան առջեւ մէկ քանի հոգիի հետ կռուի բռնուած էր եւ րէվոլվէրով կրակ կ'ընէր։ Նոյն պահուն հանկէ անցող ծովային սպայ մը, Իսմայիլ էֆ. ուզեց ձերբակալել զայն, բայց Բանօ չորս անգամ կրակ ըրաւ անոր վրայ, գնդակներէն մէկը մի՛այն յիչեալին գլխուն ետեւի կողմին հանդիպեցաւ և պզտիկ վէրք մը բացաւ, բայց սպան նորէն չձգեց անոր օծիքը, և ուրիշ ոստիկան-զինուորներ ալ հասնելով ամէնը մէկ ձերբակալեցին զայն։ Բանօ այս անգամ դաչոյնը հանելով՝ Իսմայիլ էֆ.ն վիրաւորած է մէկ քանի տեղէն և յետոյ փախչիլ ուզած, բայց առաջ տարիթ տրուած չէ։ Բանօի արձակած գնդակներէն մէկն ալ Ալի Էֆէնտի անուն մէկու մը ծածրակին հանդիպեր է, բայց ներս չէ մտեր։ Բանօ՝ գող, ոճրագործ և դատարկապորտ մէկն է։

ՅԱՆԿԱՐԾԱՄԱՀ եղաւ առջի իրիկուն իր տան մէջ՝ Սամաթիոյ կայսրանը ծխավաճառ և լրագրավաճառ Յարութիւն աղա Աժտէհարեան։

ԱՒԱԶԱԿՈՒԹԻՒՆ.— Իզմիրէն կը գրեն թէ կիրակի գիչեր հինգ հոգի՝ Մաղնիսայէն Գուռնապաթ կ'երթային հաչաչով, երբ իրենց դէմ կ'ելլեն չորս աւազակներ, որոնցմէ երեքը հրացաննին կ'ուղղեն ճամբորդներուն վրայ, իսկ չորրորդը կը կողոպտէ ուղեւորները։ Իմաց կը տրուի ոստիկանութեան որ քիչ ետքը կը գտնէ հետքը աւազակներուն։

ԱՐԿԱԾ ՄԸ.—Կիրակի առաւօտ Սամաթիոյ անուն մէկը՝ ձայով Գուլէ կ'երթար (Իզմիր) առաջնորդելով երկու պարկ վառօդ բեռցած էչ մը։ Երբ հասաւ տեղ մը, ուր անասունը լլեզեւած դժուարաւ կը յառաջանար, Սօթիրիոս խարոյկ քար մը առաւ և էչուն նետեց բայց քարը փոխանակ անոր դպչելու, վառօդի պարկին վրայ ինկաւ։ Ահաւոր թնդիւն մը լսուեցաւ և խեղճ անասունը կտոր կտոր եղաւ։ Իչապանը ինքն ալ ծանր վէրքեր առաւ և քիչ մը ետքը մեռաւ Ցանէց հիւանդանոցին մէջ, այրի մը և 4 զաւակներ թողլով։

ԵՐԷԿՈՒԱՆ ՀՐԴԵՀԸ.—Երէկ ժամը 8 ու կէսին Եէնիքէօյ Բանայի Թաղը, Մալաքօֆ փողոցը հրդեհ ծագելով, մէյմէկ սենեակները այրեցան երկու իրարու կից փայտաշէն տուներու, որոնք սեփականութիւնն էին տատղձավաճառ Տիմիթրի գալֆայի և Սինէմքէօյի մէջ փերեզակ Սթավրիի։ Հրդեհը ծագում առած էր Տիմիթրիի տան վերնայարկէն։

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՅԻՆ

Ղալաթիոյ կեդրոնատեղին և Բերայի ու Պոլսոյ մասնաճիւղերը գոց են Աւագ Հինգչաբթի և երկուչաբթի Բ. օր Զատկի (Հ. Տ.)։

ՀԵՌԱԳԻՐ

ԻՐԻԿՈՒԱՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԱԺԱՆՍ ՏԸ ՔՈՆՍԹԱՆԹԻՆՕՊԼԷՆ

(«Սուրհանդակ»ին հաղորդուած)

ԲՈՐԹ ԱՐԹԻՒՐ, 3 ապրիլ.— Կացութիւնը չէ փոխուած։ Մասնաւոր հեռագրի մը նայելով, ծովակալ Ալեքսէյէվ Բորթ Արթիւր հասնելուն պէս, Զարին անունով ոսկիէ Պատուոյ սուրեր յանձներ է «Նովիք» եւ «Պայան» մարտանաւերու հրամանատարներուն։ Փոխարքան այսօր աչքէ անցուց Լիաօ Եանկի ամրութիւնները, Ջինացիները ամէն բան կը հայթայթեն Ռուսերուն որոնք բարձր գիներ կը վճարեն։ [Բացարձակապէս կը հերքուին այն լուրերը թէ Ռուսերը բռնութիւն բանեցնելով ուտեստ կը հայթայթեն։ Ջինացիները իրենց կամքով արջառ կը ծախեն Ռուս զօրքերուն եւ յօժարութեամբ կը յանձնեն իրենց բնակարանները։ Լիաօ Եանկ եւ ուրիշ տեղեր համախմբուած Ռուս զօրքերուն առողջական վիճակը լաւ է։

ՍԵՒԱՍՏԱՊՈԼ.— «Վարեակ»ի ազատուած նաւաստիները հոս հասնելով խանդավառութեամբ ընդունուեցան։

ՆԱՍԻՕՆԱԼԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

(«Սուրհանդակ»ին հաղորդուած)

ԼՈՆՏՈՆ.— Զանկ Զուի նոր ճակատամարտի իբրեւ արդիւնք, Ճարոնցիները մինչեւ Եալու յառաջացան։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.—Ռուսերը Ճարոնցիներու կողմէ մօտալուտ յարձակում մը նախատեսելով պաչտպանողական չինութիւններ հաստատեցին Նիւչուանկի չուրջը։ Նաւահանգստին բերանը բազմաթիւ ընդծովեայ ականներով և թորփիլներով պաչտպանուած է։

ԵՈՀԱՆՆԷՍՊՈՒՐԿ.—Մինչեւ 3 ապրիլ ժանտախտէ 126 դէպք պատահած է 15ը սպիտակամորթ և 111ը սեւ։ Մեռած են 7 սպիտակամորթ եւ 63 սեւ։

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ

Այս գիշեր ուշ ատեն հետեւեալ հեռագիրները հաղորդուեցան մեզի պատերազմին վրայ.—

ԱԺԱՆՍ ՖՈՒՐՆԻԷ

ԲԱՐԻԶ, 4 ապրիլ.— Բեղերպուրկէն հասած հեռագիրներ կը ծանուցանեն թէ, Անգլիոյ թագաւորը Անգլեւռուսական համաձայնութիւն մը կը պատրաստէ Մայր. Արեւելքի խնդիրներուն մասին։

—Բորթ-Արթիւրէն կը հեռագրեն թէ Ճարոնցիները հետազօտութիւններ կը կատարեն Վիժուի հիւսիսակողմը, և թէ Ռուսերը դէպի Եալու կը քաչուին։

ՊԷՐԼԻՆ.— Սէուլէն կը հեռագրեն թէ Քորէացիներու եւ Ճարոնցի զինուորներու միջեւ տեղի ունեցած վերջին ընդհարումէն ի վեր անկարգութիւն կը տիրէ Քորէայի մէջ։ Օտարականներու կեանքն անգամ վտանգի մէջ է, կ'ըսեն։

ԲԱՐԻԶ.— Բորթ-Արթիւրի մէջ գերի բռնուած Ճարոնցիներ որոնք Բեքին հասած են, կ'ըսեն թէ Ռուսերը մեծ յարգանքով կը վարուին իրենց գերիներուն հետ։

ԱԺԱՆՍ ՏԸ ՔՈՆՍԹԱՆԹԻՆՕՊԼԷՆ

(Քոնստանթինօպլի հեռագրական գործակալութիւնը այս գիշեր ոչ մէկ հեռագիր չհաղորդեց։)

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Ցառաջիկայ Ս. Զատկի տօնին առթիւ տեղի ունենալիք այցելութեանց պարտականութենէն զերծ մնալու համար ի նպաստ Հիւանդանոցիս հետեւեալ նուիրատուութիւններն եղած են։

Գումար Ա. ցուցակի 1387 ղշ.

Տեարք՝ Գաբրիէլ և Վահան Պապեան 48 Եղբարք Թօփալեան, Սերվիչէն Տպարանապետ, Արշակ Գարակէօզեան, Եղբարք Գարամանեան, Գրիգոր Արապեան, Տիգրան Քօզաթեան, Թադէոս Հանէսեան 40ական, Բենիամին Շէքէրճեան, Յովակիմ Մինասեան, Բիւզանդ Թ. Հանէսեան 27ական, Աբրահամ Շաառեան, Երուանդ Վարդանեան, Յ. և Տ. Մինասեան 25ական, Կարապետ Սօլախեան, Յովհաննէս Պառաւեան, Հ. և Ա. Սեթեան, Յարութիւն Սելեան, Վարդապետ Մանուկեան, Առաքել Տէփրէեան, Եդուարդ Գարակէօզեան, Եր-

ուանդ Ս. Գարաճեան, Կարապետ, Գրիգոր Մագուլեան, Ճիվան Թէքէեան, Սարգիս Տիլֆիզեան Որդիք, Գառնիկ Յ. Նուսուֆեան, Վահրամ Կորմրուկեան, Մագսաւս Հարէնց, Գասպար Ասլանեան, Սարգիս Նարլեան, Ռուբէն և Լեւոն Սէմէրճեան, Միհրան Թիմուրեան, Գարեգին Մօլաովազ, Նշան Լազմաճեան, Մարտիրոս Ջօպանեան, Վահրամ և Հրաչեայ Տ. Ներսէսեան, Ա. Տամաթեան, Բարսեղ Կիւլպէնկեան, Հրանտ Մըսըրեան, Սարգիս Տանձիկեան, Եղբարք Ալլահվէրտեան, Մըկըրտիչ Սիսլեան, Աւետիս Իսպէնճեան, Բիւզանդ Ս. Թերզեան, Նշան Համէտեան, Գաբրիէլ Էլիկիւզէլեան, Գէորգ Արապեան և Ընկ., Բերովբէ Տամատեան, Ստեփան Յ. Աստարճեան, Կարապետ Գասմաճեան 20ական։

(Շարունակելի)

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ.

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
10,000,000 ՕՍՄ. ՈՍԿԻ ԴՐԱՄԱԳԼԽՈՎ
ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ Ղալաթիա
ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ՝ Պօլիս, Եէնի-Ճամի
ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ՝ Բերա, Շիտակ ճամբան
Թիւ 347.

ԳԼԽԱՒՈՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԼՈՆՏՈՆԻ ԵՒ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ

Ատալիա, Ատանա, Այտըն, Աֆիոն-Գարահիսար, Հալէպ, Աղեքսանդրիա, Էտիրնէ, Էնկիւրի, Պաղտատ, Պէյրութ, Պրուսա, Գասթէմունի, Դամասկոս, Գոնիա, Լաթագիա, Գահիրէ, Մէրսին, Միտիլլի, Ուշագ, Բորդ-Սաիտ, Սելանիկ, Սամսոն, Սըվազ, Իզմիր, Տրապիզոն։

Որոշուած պայմանաժամով կամ ընթացիկ հաշուով (գօնթ-գուրան) փոխատուութիւն կ'ընէ, արժեթուղթեր կամ փոխանակագիրներ (բօլիցա) պահեստ առնելով։

Փոխանակագիրներ կը զեղչէ։

Թուրքիոյ և օտար երկիրներու գլխաւոր քաղաքներուն վրայ փոխանակագիրներ, չէքեր, վարկագիրներ ու հեռագրական օրտինօներ կուտայ։

Ընթացիկ հաշիւներ կը բանայ, արժեթուղթեր եւ արժէքաւոր առարկաներ կ'ընդունի ու կը պահէ։

Թուրքիոյ և արտասահմանի մէջ կտրօններ և փոխանակագիրներ կը գանձէ, սակարանական հրամաններ կը գործադրէ, զանազան տեսակ դրամներ կը փոխէ, կ'առնէ ու կը ծախէ։

Օսմ. Պանքան կ'ընդունի նաև որոշեալ պայմանաժամով աւանդներ (Depots de fonds) աւանդին տեւողութեան համեմատ, փոփոխական տոկոսի սակով։

Պոլսոյ գործակալութիւնը

վերոյիշեալ բոլոր գործառնութիւնները կը սատնձնէ, և աւելէ զատ ապրանքներու վրայ փոխատուութիւններ կ'ընէ և գօնսինիասիոնով և ազատ տեղափոխմոյով ապրանքներ աւանդ կ'ընդունի։

Բերայի մասնաճիւղը

նմանապէս կը կատարէ Պանքային վերոյիշեալ բոլոր գործառնութիւնները (բացի ապրանքներու վրայ կատարուածներէն), և անմիջապէս յանձնելու պայմանաւ կը գնէ և կը ծախէ զանազան վիճակահանութեանց արժեթուղթեր, ինչպէս Վիլ տը Բարիի, Ռումէլիի երկաթուղեաց, Հելլենական կամ Բանամայի վիճակահանութեան արժեթուղթեր ևլն. ևլն։

Պոլսոյ գործակալութիւնը եւ Բերայի մասնաճիւղը կը ծախեն նաեւ Ռումէլիի Երկաթուղեաց արժեթուղթերու բրոմեսները, և Օսմ. Պանքային Թուրքիոյ մէջ հաստատուած միւս բոլոր գործակալութիւններուն նման, կ'ընդունին տարեկան 2% տոկոսով մինչեւ 100 օսմ. ոսկի, ընթացիկ հաշիւ բանալով։

Օսմ. Պանքան $3^1/_2$ % ֆրանսական և 3% գերմանական Ռանթերու փոխարէն գումարներ փոխ կուտայ, պզտիկ ընթացիկ հաշիւի դրութեամբ. յիշեալ Ռանթերը՝ պահեստի դրուած արժեթուղթերու յատուկ տօսիէին մէջ կը պահուին։ Պահեստի դրուածներու քանակին աւելնալուն համեմատութեամբ երած փոխատուութիւնն ալ հետզհետէ կ'աւելնայ։

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ
ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՈՒՑ

ՎԻՆԻՖԻԷ ՊԱՐՏԱԹՈՒՂԹԵՐՈՒՆ ՏՈԿՈՍԸ

ԱԶԴ.—Օսմ. Հանր. Պարտքի Վարչական խորհուրդը կը ծանուցանէ հանրութեան թէ՝ 1904 Մարտ 1էն սկսեալ հարիւրին երկու (2%) տոկոս պիտի վճարուի Օսմ. Փոփոխեալ Միացեալ Պարտուց (Dette ottomane convertie Uuifiée) առժամեայ պարտաթուղթերուն կցուած կտրօնին վրայ։

Այդ տոկոսը կտրօններուն վրայ նըշանակուած բոլոր քաղաքներուն մէջ, պիտի վճարուի մինչեւ 31/13 Օգոստ. 1904, իսկ անկէ վերջը՝ միայն Պոլսոյ մէջ։

12/25 Փետր. 1904 6–4

ԱԶԴ.—Միացեալ-փոփոխեալ պարտուց առժամեայ արժեթուղթի տէրերուն, ինչպէս նաև Օսմ. փոփոխեալ պարտուց այն արժեւէրերուն՝ որոնք չեն ներկայացուցած տակաւին B. C. և D. սէրիներու իրենց արժեթուղթեհը՝ փոխանակուելու համար, կը ծանուցուի թէ 1904 մարտ 1/14ի տոկոսի կտրօնը պիտի վճարուի՝ մի՛ միայն առժամեայ արժեթուղթին կցուած կտրօնին վրայ։

Հետեւաբար, միացեալ-փոփոխեալ պարտուց վերջնական արժեթուղթերը իրենց տէրերուն յանձնուելէ առաջ, մինչեւ այն պայմանաժամուն աւարտող կտրօնները պիտի անջատուին։

Վերջնական արժեթուղթերուն հետ ուղղակի փոխանակուելիք B. C. և D. սէրիներու արժեթուղթերուն համար, 1/14 մարտ 1904ին պայմանաժամը աւարտող տոկոսի վճարումը պիտի ըլլայ նոր արժեթուղթին վրայ կցուելով առժամեայ արժեթուղթին կտրօնը։

Ցառաջիկային ուրիշ ազդ մը պիտի ծանուցանէ արժեւէրերուն՝ այս փոխանակման թուականը։ 8–5

Կ. ՊՈԼԻՍ, 10 փետր. 1904

Օսմ. Հանր. Պարտուց Վարչութիւնը չերամարօյծներուն ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ այն ազդեցութեան վրայ զոր այս տարուան մեղմ ձմեռը կրնայ ընել չերամահունտերուն վրայ։ Որովհետեւ կանխահաս ձուելքէ (հաւկիթներու ելլելը) մը կը վախցուի, մասնաւորապէս կը յանձնարարէ չերամարօյծներուն՝ կլիմայական այս բացառիկ պայմաններէն յառաջ գալիք ցաւալի ձախողանքներուն առաջքը առնել, մինչեւ ձուելքի եղանակը խնամով պահելով իրենց հունտերը՝ ջերմութենէ և խոնաւութենէ զերծ մասնաւոր տեղերու մէջ։

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

12/25 Փետր. 1904|1319 12 6

ՋԱՎՈՒՇ ՕՂԼՈՒԻ
ՍԻԿԱՌԻ ԹՈՒՂԹ

ԹԻՒ 14- ԹԻՒԹԻՒՆ ԿԼՕՄԻՒՐԻ -14 ԹԻՒ

Այս սիկառի թուղթերը, որոնք խարխախ նշանը կը կրեն, իրենց ընտիր տեսակութեան հետեւանօք մեծ յաջողութիւն գտած ըլլալով, շատ մը կեղծերը երեւան ելած են. կեղծարարներուն դէմ օրինական միջոցներ ձեռք առնուած են թէեւ, բայց կը յանձնարարուի յարգոյ յաճախորդներուն ալ, որ մասնաւոր ուշադրութիւն ընեն նոյն թուղթերու տեսակին, ինչպէս նաեւ Թիւթիւն Կլօմիւրիւ Թիւ 14, մեր վաճառատան յատուկ վաճառանիշին, որովհետեւ ծխավաճառներէ ոմանք, աւելի շատ շահելու փափաքով, յաճախորդները կը խաբեն, և մեր ընտիր ու զուտ թուղթին տեղ վար տեսակ և կեղծ թուղթեր քսել կ'աշխատին։ Ամէն պարագայի մէջ կրկին ու կրկին կը յանձնարարուի մասնաւորապէս ուշադրութիւն ընել Խարխախ նշանին, և Թիւ 34 Թիւթիւն Կլօմիւրիւկիի պաշտօնական վրայ եր վաճառատան վաճառանիշին։ 78-2

ԿԱՐԵՒՈՐ

Ծչդելու համար թէ գիշեր տոմն տպարանիս մէջ ո՞րչափ թերթ կը տըպուի, ո՞րչափը կը սպառի եւ յետ ո՞րչափ թիւ մըզի կը դարձուի, որոշած ենք «Սուրհանդակ»ի իւրաքանչիւր թիւին վրայ յատուկ կնիք մը զարնել։ Ուստի թէ՝ Պոլսոյ եւ թէ գաւառի բոլոր ընթերցողներէն կը խնդրենք որ եթէ այսուհետեւ իրենց ստացած «Սուրհանդակ»ի թիւերուն մէջ առանց կնիքի ունէ օրինակ մը գտնուի, հաճին զրկել ուղղակի թերթիս տնօրէնութեան, և մէկ թիւի համար պիտի ստանան մէկ ամսուան «Սուրհանդակ»։

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՃԱՐՏԱՐԱՐՈՒԵՍՏ

ԾԱՐՈՒԳԻԻ ԼԵՎԱՆԴԱՑԻ ԵՒ ՕՃԱՌԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆԻՆ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ՈՐՈՆՔ ԿԸ ԳԵՐԱԶԱՆՑԵՆ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՆՄԱՆՕՐԻՆԱԿ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԵՒ ԱՐԺԱՆԻ ԵՆ ԱՄԷՆ ԳՈՎԵՍՏԻ

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿԷ ԼԵՎԱՆԴԱՆԵՐ, ՕՏԸ ՔՈԼՈՆԷԸՆԵՐ, ՔՈՒՏՐԱՆԵՐ. ԱՐԴՈՒԶԱՐԴԻ ՕՃԱՌՆԵՐ ԵՒՆ.

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ.—Պոլիս Սուլթան Համամ, Թիւ 44-46։Կը գտնուի նաև մայրաքաղաքիս ծանօթ դեղարանները եւ Թօհաֆճիէի վաճառատուները։ Բերայի մէջ միակ կեդրոնատեղին է ՊՕՆ-ՄԱՐՇԷ վաճառատունը։

Ծանօթ.—Ամէն անոնք որ կը փափաքին զուտ ՖԱՐՈՒԳԻ լեվանթա և օճառ գործածել, պէտք է որ սրուակներու եւ տուփերու վրայ ուշադրութիւն ընեն «ԱՃՄԷՏ ՖԱՐՈՒԳԻ» ստորագրութեան։

ՈՒՆԻՈՆ

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՓԱՐԻԶ 1828-1829ԻՆ

1828 L'UNION DE PARIS

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՓԱՐԻԶ 1828-1829

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Դրամագլուխ և պահեստ	119	միլիոն	ֆրգ.
1902ին գանձուած ապահովագին	24	»	»
Մինչեւ 1902ի վերջը հատուցուած վնաս	274	»	»
Ապահովագրեալ դրամագլուխ	$31^1/_2$	միլիառ	

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ

Դրամագլուխ և պահեստի դրամ	161	միլիոն	ֆրգ.
1902ին գանձուած ապահովագին	12	»	»
Մինչեւ 1902ի վերջը հատուցուած վնաս	129	»	»
Ապահովագրուած գումար	272	»	»

որ ընթացիկ ապահովագրութեանց գումարին հետ կը համեմատի 100ին 60— ինչ որ «Ունիոն»ի ապահովագրեալներուն ապահովագրելոց կ'ընծայէ նսկայ երաշխաւորութիւն մը ՈՐՈՒՆ ՆՄԱՆԸ ԿԱՐԵԼԻ ՉԷ ԳՏՆԵԼ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ ԳՈՐԾՈՂ ՈՒՐԻՇ ՈԵՒԷ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՔՈՎ։— Արեւելքի համար մասնաւոր զեղջեալ սակացոյց։ Նպաստաւոր պայմաններ տնհամեմատ կերպով աւելի զիջողական քան ուրիշ ոեւէ ընկերութեան պայմանները։ Շահաբաժիններու տարէկ տարի անմիջական վճարում, որով «Ունիոն»ի ապահովագրեալոց ՁԵՐԾ են այն վճռաճերեն եւ յուսախաբութիւններէն որոց կենթարկուին միւս այն անձինք, որ շահաբաժինները քառորդ (accumulation des bènéfices) ՑՈՒՐԻ ՈՒ ՎՆԱՍԱԿԱՐ դրութեամբ գործող ընկերութեանց կ'ապահովագրուին։

Ընկերութեան դրամատունն է ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՆ։

Թուրքիոյ եւ Արեւելքի Ընդհ. Տնօրէնութիւն
Ընդհ. Տնօրէն ՍԻՄՈՆ ՔԱՑՍԷՐԼԵԱՆ
Պետ Կենաց ճիւղին ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ-ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

Սթամպօլ, Սուլթան-Համամ, Քաթըրճը Օղլու բասաժ։
Մասնաճիւղ՝ Ղալաթիա, Ինայէթ խան. Գործակալութիւնք Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքաց մէջ։

ՀԱՋԱՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

ՀԱԳԳԸ ԷՔՐԷՄԻ ԽԱՅԾՂԱՆ

Այս խայծղանի (զաթրան) ջուրը ամէն տեսակէտով նախընտրելի է եւրոպական կարգ մը խայծղանի ջուրերէ, որոնց բաղադրութիւնը անծանօթ կը մնայ, և որոնց համար կարգ մը «չարլաթան» ծանուցումներով լրագրաներ կը լեցուին։ Հագգը Էքրէմի խայծղանի ջուրը, որ արժանապէս գնահատուած է Օսմ. եւ օտար բժիշկներէ և պաշտօնապէս արտօնուած կայս. Բժշկական վարժարանէն, բնաւ չի վնասեր զայն գործածողներու ստամոքսին, եւ մեծապէս օգտակար է կուրծքի, հարբուխի, ինֆլուէնցայի, դժուարամարսութեան, միզանցքաբորբոքման եւ ուրիշ հիւանդութիւններու համար։

ԳԻՆ 5 ՂՐՈՒՇ

Կը գտնուի գլխաւոր դեղագործներու քով, և դեղօրէից մթերանոցներու մէջ։ 80—37

ՌՕՍԻԱ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 մարտ 20ի կայս. Ուքազով արտօնուած։ Կեդրոնատեղին Բեդերսպուրկ, իրեն յատուկ շէնքը։ Ընկերութիւնը խիստ նպաստաւոր պայմաններով ապահովագրութիւններ կ'ընդունի ԿԵԱՆՔԻ վրայ, և ՀՐԴԵՀԻ, ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ՎՏԱՆԳՆԵՐՈՒ, ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԱՐԿԱԾՆԵՐՈՒ ԴԷՄ, ցկեանս ապահովագրութիւն ՇՈԳԵԿԱՌՔՈՎ ԵՒ ՇՈԳԵՆԱՒՈՎ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԱՐԿԱԾՆԵՐՈՒՆ ԴԷՄ, ինչպէս նաև ՀԱՅՑԵԼԻՆԵՐՈՒ ԵՒ ԱՊԱԿԻՆԵՐՈՒ կոտրուելուն դէմ։

Ընկերութեան դրամագլուխն է ամբողջովին վճարուած	10,666,667	ֆրգ.
Երաշխաւորութեան գումար աւելի քան	137,300,000	»
Ընկերութեան ապահովագրուողներուն վճարուած դրամագլուխ եւ վնասուց հատուցում	282,000,000	»
1902 տարւոյ մէջ գանձուած ապահովագին և տոկոս	54,000,000	»

Ամէն տեսակ տեղեկութեանց համար դիմել
Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին, Ազարեան խան, Վոյվոտա, Ղալաթիա,
Տնօրէն Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին՝ Ա. ՀԻՒՐՄԻՒԶ

ՀԱԶԱՐԱՒՈՐ ՏԱՐԻՆԵՐ

Ա՛ս նոր գիւտի Օրուան հետ համեմատելով խիստ քիչ կարեւորութիւն մը ունին։ Խոզատանձ (սըրաճա) և արեան տկարութիւն և միւս յարեան քէչութեան հետեւանքները, որոնք մարմնոյ տկարութեան նշաններն են, այս պիսի ազնիւները դարմանող և բժշկող դեղ մը կրնայ միայն ամենակարեւոր և ամենաաքանչելի բան մը համարուիլ։ Ակնաւսիկ հիմայ աշխարհիս մէջ կայ դեղ մը բոլոր այն ախտերու դէմ

Շիշերու վրայ սաօր ուշադրութիւն ընել պէտք է։
23

SCOTT'S EMULSION

որ Առեղական մԹնոլորտի մէջ գտնուած փոշիները չորցնելուն պէս, նոյն հիւանդութիւնները կը բժշկէ։

ԸՍԳՕԹԻ ԲՈՒԺՈՒԴՐՈՒԹԻՒՆ

Նաև մարդկային մարմինը շրջապատած բոլոր ախտերը հեռու կը վրնտէ։

ԸՍԳՕԹԻ ԲՈՒԺՈՒԴՐՈՒԹԻՒՆ

Արեան տկարութիւն ունեցող տղոց կեանքը կը փրկէ։

Բոլոր դեղագործները և դեղավաճառները կը ծախեն։

Պր. Ճանկըրեան
ինծ ղրկած
Կոնյակի նմուշներ
Ֆաւըրա(?)
Արդարութեամբ
Խաղողի ալկոհոլ
մի րանք(?) 20ֆրանկով լիթրի
30-40 շիշերու վրայ
Պր. Ճանկըրեան
ծանուցումին մէջ գրած
ամէն խոստում. նոյն և ձեռ
նախութիւն, որպէս
ճշգրիտ
նմուշներով
Ն. Բօյաճեան Սոֆիա, Փողոց 12
Ինֆորմացիոն
Իսկ ամէն
Վերջին գին
ՏՔԴ. ՊՕՂՈՍԵԱՆ
ՔԼԱԽՏԱՐՈՒԺ

Վկայեալ Լօզանի համալսարանէն և մասնագէտ Ջղային հիւանդութեանց։ Հիւանդ կ'ընդունի ԳՇ. ԴՇ. եւ ՈՒԲ. օրերը կէսօրէ վերջ իր տանը, Բերա Սագըզ Աղաճ Թիւ 92, իսկ ՇԲ. օրերը Գահճէգարու, Իջի Գարալու դեղարանը։ Վկայեալ աղքատները ձրի։ 24-19

Մ.Հ.Ա. ՄԵԹԱՔՍԱՅԻ ԳՕՆԵԱՔ

ԲԻՒՐԱՅԻ ՃԷՍՄԱՐԻՍ (ԹՈՒՆԱՍՏԱՆ)

ԳՈՐԾԱՐԱՆԻՆ ՏԷՐԸ 9 ՀԱՏ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆԻ, ԶԱՆԱԶԱՆ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍՆԵՐԷ 35 ՄԵԾ ՄՐՑԱՆԱԿՆԵՐՈՒ ԱՐԺԱՆԱՑԱԾ Է

Կեղծերէն չխաբուելու համար, իւրաքանչիւր շիշ կը կրէ քիմիագէտ Գ. Սինկրօսի վկայականը, կնիքն ու ստորագրութիւնը։ Արդ, կը յանձնարարուի շիշերու վրայ գտնուած պաշտօնական ուշադրութիւն ընել։

Կ. Պոլսոյ և ամբողջ Թուրքիոյ մէջ կեդրոնատեղին է Ղալաթիա, Ղալաթա խան Թիւ 9։ Ներկայացուցիչ՝ ՍԹԷՖԱՆՈՍ ՍԱԵԱՆԻ

ՋԱՐԵՀ ԳԱՓԱՄԱՃԵԱՆ
ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Վկայեալ
ԼԻՕՆԻ ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԷՆ
ԵՒ
ՓԱՐԻԶԻ ԺԸՆԵՎԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

Կը բուժէ բերանի եւ ակռայի ամէն տեսակ հիւանդութիւններ, կատարելագործեալ սիսթէմներով։ Կ'ընդունի հիւանդներ ամէն օր, Բերա, Մեծ Փողոց Կլավանի փողոցին բերանը Թիւ 2։

Երկուշաբթի եւ երեքշաբթի օրերը մինչեւ ցորեկ աղքատաց ակռայ քաշելը ձրի է։ 30—3

ԹԵՐԹՕՆ «ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ»Ի (46)

ՄԱՐՍԷԼ

ԿԱՄ

Գաղտնիք Նոր Փարիզի

4

Այս խօսքին վրայ՝ Պ. տը Բօլրոտօ բացաւ թեւերը, և,

—Հոս մտած տանս չտեսա՞ք որ թեւերս բացած էի, ըսաւ։

Սավինիէն՝ այդ թեւերուն մէջ նետուեցաւ. և սիրով իրարու փարեցան։ Յետոյ Մարսէլ ըսաւ.

—Հիմայ այլեւս պէտք է խօսինք։ Նաք ինծի թէ պիտի ընդունիք որ ձեր բարեկամը ըլլամ եւ օգնեմ ձեզի։ Մարսէլի հօրը նկատմամբ տեղեկութիւն տուէք ինծի։

Սավինիէն կըսէր։

Քլիւզ եկած տանը որքան ալ բարեկացած եւ զօրացած ըլլար, չէր կըրցած զսպել հիմայ իր յուզումը՝ Մարսէլի այս անկեղծութեան եւ գթասրտութեան հանդէպ։

Մարդոց ամենէն ձայնին մէջ կայ անանկ անկեղծութեան դրոշմ մը, շեշտ մը՝ որ շատ աւելի վստահացուցիչ է քան ամենէն մեծ երդումները։

Մարսէլ տանկ ձայն մը ունենալուն համար իր խօսքերը այդ ազդեցութիւնն ու ապահովութիւնը ներշնչած էին Սավինիէնի։

Ու նստաւ անոր քովիկը։ Բռնեց ձեռքերը. ու մինչեւ հոդ, այդ սալօնին մէջ, ուրիշներ կարգ մը փուճ ու մուճ ոչնչութիւններով ժամանակ կ'անցընէին, այս երկու բարեկամները սկսան անցեալին մասին խօսակցիլ։

Սավինիէն ըսաւ.

—Պարոն Ռօպինիէի մահուան տաեն ես Անգլիոյ մէջ դպրոց կը յաճախէի։ Հայրս սակայն ինծի պատմած է թէ այս դժբախտ մարդը ի՛նչպէս թըշուառութեան մատնուած է՝ հակառակ

տոտր արժանի չըլլալուն։ Այս մարդը մարդոց ամէնէն անկեղծը եւ ամէնէն տնձնուէրն էր։ Նոյն իսկ կրնամ ըսել թէ պէտք եղածէն աւելի զոհողութիւն ընող եւ միամիտ մարդ մըն էր։ Իր գլխուն եկած թշուառութիւններուն մէկ մասը՝ կարգ մը անշահ մարդոց՝ իր վստահութիւնը չարաչար գործածելէն առաջ եկած է։

Մարսէլ ընդհատելով Սավինիէնի խօսքը։—Այո՛, այդ պատմութիւնը գիտեմ, ըսաւ։ Իր տղան այս մասին տեղեկութիւն տուած էր ինծի։ Եւ սակայն հօրը վերջին ժամանակներուն մասին շատ քիչ տեղեկութիւն ունենալուն՝ գիտցածը ըսաւ միայն։ Ձեզի ցուցուցած նամակիս մէջ թէեւ իր հօրը մահը ծանուցուած է իրեն, բայց մանրամասնութիւն չկայ։ Դուք կրնա՞ք աւելի մանրամասն տեղեկութիւն հաղորդել։

Սավինիէն.—Ձեր պահանջած տեղեկութիւնները՝ ինծի համար ; դժնդակ եղող կարգ մը յիշատակներու հետ կապ ունին։

Խեղճ հայրս թշուառութեան մէջ մեռած է։ Անոր՝ Ռօպինիէի ըրած օգնութիւնը պարզապէս իր դժբախտութիւններով Ռօպինիէի դժբախտութիւններուն մասնակից ըլլալուն մէջ կը կայանար։

Մարսէլ,—Անոր օգնեց, միթէ՞ որեց զայն, և շատ մը զոհողութիւններ ըրաւ. ըսէք այս ամէնը, պարո՛ն, վըստահ եմ ես տանկ ընելուն։

Սավինիէն.— Իրաւ էք, պարոն։ Պարոն Ռօպինիէ իմ հօրս տունը հրաւիրուելէ ալ առաջ, գավելի համակրութեամբ մըլքախտին ձախորդութիւններուն հետ հաշտ գտած էր. նոյն իսկ ընդունած էր գործարանի մը մէջ աշխատիլ իբր պարզ բանուոր մը։

Մարսէլ.—Այո՛, ձեր հայրը գրած էր տտիկս Մարսէլին բայց չէր ըսած թէ ուր կը գտնուի այդ գործարանը։

Սավինիէն —Աղէկ չեմ յիշեր թէեւ բայց կարծեմ թէ Շարոն փողոցին մէջ գտնուող գործարանի մը մէջ ծառայած է, ուր մտած էր Պ. Տարթիշի գրասենեակէն ելլելէն ետքը։

Մարսէլ.—Այդ գործարանատէրը վեց ամիսէ չափ զայն իր քով աշխատցնելէ ետքը անհոգեհութեամբ վանտեր էր։

Սավինիէն.—Առիկա ալ գործարանին մէջ աշխատող վատ գործաւորի մը դրդումովը եղածէ։ Խեղճ ծեր մարդը ալ կարողութիւն չունէր իր թեւերովը աշխատելով իր ապրուստը ճարելու։ Քիչ մը առաջուան ըրած գործաւորը ալ սակայն՝ որ հակառակութիւն մը կը տածէր անոր նկատմամբ, այնքան դըրդած էր գործարանատէրը որ խեղճ Պ. Ռօպինիէ ի վերջոյ ստիպուեցաւ հեռանալու։

Մարսէլ—Այդ գործաւորին անունը գիտէ՞ք։

Սավինիէն.—Ո՛չ, մոռցեր իմ անունը։ Բայց լսած եմ որ Պ. Տարթիշի մօտէն ետքը, անոր կնոջը տունը մտած է։

Մարսէլ.—Այդ մասին կրնանք տեղեկութիւն առնել։

Սավինիէն.—Պ. Ռօպինիէ՝ մինչեւ բոլորավին դրամազուրկ մնալով այլեւս չկարենալ ապրելու ստիպման հասնիլը, հօրս առաջարկները չէր ընդունիլը։ Բայց անգամ մը այդ վիճակին հասնելէ ետքը, սկսաւ մեր տան մէջ բնակիլ։ Հայրս ալ Պ. Ռօպինիէի պէս գործաւորութեամբ սկսած՝ ալ իր ջանքերովը առաջացած ըլլալով, իր հարստութիւնն ալ, այսինքն բանւոր եղած տանին ի վեր կը ճանչնար Ռօպինիէն։ Հայրս ալ Պ. Ռօպինիէի պէս ետքէն հարստացած, ու անոր պէս կորսնցուցած էր իր հարստութիւնը։ Երկուքին վիճակին մէջեւ գտնուող այս սերտ առնչութիւնը՝ պատճառ եղած էր որ սերտ բարեկամութեամբ մը կապուին իրարու։

(Շարունակելի)